

POSTANOWIENIE

14 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Łodko

na posiedzeniu niejawnym 14 stycznia 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa B.S.

przeciwko K.S.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego,

na skutek skargi kasacyjnej B.S.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z 12 września 2023 r., I ACa 756/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od B.S. na rzecz K.S. 5 400 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia powódce odpisu niniejszego postanowienia.

UZASADNIENIE

Powódka B.S. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 12 września 2023 r. Wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania uzasadniła wystąpieniem istotnych zagadnień prawnych, tj.: 1) czy z powołaniem się na zasadę „czystych rąk”, sąd może odmówić ochrony przed odsetkami „lichwiarskimi”, której dłużnik domaga się na podstawie art. 5 k.c., jeżeli dłużnik ten został skazany za wyłudzenie pożyczek, od których odsetki „lichwiarskie” zostały

naliczone, a skazanie to uległo zatarciu?; 2) czy dochodzenie w postępowaniu egzekucyjnym odsetek „lichwiarskich, tj. przekraczających odsetki maksymalne – z uwagi na ich kwotę, stosunek, w jakim kwota ta pozostaje do kwoty należności głównej oraz stopę, w oparciu o którą zostały naliczone – może stanowić wystarczającą przesłankę do uwzględnienia powództwa opozycyjnego, opartego na art. 5 k.c. w zw. z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., niezależnie od sytuacji majątkowej oraz osobistej dłużnika i wierzyciela?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Analiza skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku, że pod pozorem wystąpienia w sprawie istotnych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) skarżąca w istocie pyta o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy. Argumenty skarżącej sprowadzają się bowiem wyłącznie do polemiki z oceną prawną Sądu *meriti*, z którą skarżąca się nie zgadza i oceny trafności wydanego rozstrzygnięcia. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania opiera się bowiem na kwestionowaniu przez skarżącą prawidłowości zastosowania przez Sąd drugiej instancji art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. i art. 5 k.c. Zagadnienie prawne powinno być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), ale jednocześnie powinno być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi,

niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że zatarcie skazania tworzy fikcję niekaralności osoby skazanej, ale nie uchyla wyroku skazującego, nie stanowi orzeczenia uniewinniającego, ani nie przywraca stanu istniejącego przed skazaniem. W związku z tym zatarcie skazania nie usuwa obiektywnie istniejących faktów, a zatem nie niweczy ani faktu popełnienia przestępstwa ani wydanego

wyroku i nie pozbawia tego wyroku, przewidzianego w art. 11 k.p.c. znaczenia w postępowaniu cywilnym (zob. orzeczenie SN z 18 marca 1961 r., 1 CR 244/60, OSNC 1962, nr 4, poz. 135; wyroki SN: z 29 października 2015 r., I CSK 893/14, OSNC 2016, nr 10, poz. 121; z 30 lipca 2021 r., V CSKP 236/21, i z 14 czerwca 2022 r., II CSKP 435/22, oraz postanowienia SN z 10 października 2017 r., V CSK 185/17, i z 7 czerwca 2019 r., I CSK 793/18). Z tych względów Sąd *meriti* mógł uwzględnić fakt popełnienia przez skarżącą przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. na szkodę pozwanego, polegającego w szczególności na doprowadzeniu go do niekorzystanego rozporządzenia mieniem w celu osiągnięcia przez skarżącą korzyści majątkowej – zawarcie umowy pożyczki, której skarżąca nie miała zamiaru zwrócić. W efekcie takich ustaleń Sąd ten odmówił powódce udzielenia ochrony prawnej, m.in. kwalifikując jej zachowanie jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. W szczególności, gdy egzekwowana przez pozwanego wierzytelność, objęta niniejszym postępowaniem, wynikała z tego zdarzenia.

Sąd Najwyższy wyjaśnił też, że zdarzeniem, wskutek którego zobowiązanie nie może być egzekwowane w rozumieniu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. może być stwierdzenie sprzeczności postępowania wierzyciela z zasadami współżycia społecznego. W wyjątkowych sytuacjach i w szczególnych okolicznościach zachowanie wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym może stanowić nadużycie prawa (art. 5 k.c.) stanowiące podstawę pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności (zob. wyrok SN z 12 września 2018 r., II CSK 664/17, OSNC 2019, nr 7-8, poz. 79; oraz postanowienia SN: z 6 marca 2019 r., I CSK 465/18;

z 30 grudnia 2021 r., V CSK 428/21). Możliwość stosowania art. 5 k.c. w postępowaniu egzekucyjnym dopuszczona jest jednak w drodze wyjątku i z zastrzeżeniem zachowania innych utrwalonych założeń stosowania klauzuli nadużycia prawa, do których należy nakaz uwzględnienia ogółu okoliczności sprawy, postulat wstrzemięźliwości i subsydiarny charakter tego rozwiązania (zob. wyroki SN z 20 października 2011 r., IV CSK 16/11, z 22 czerwca 2018 r., II CSK 539/17, OSNC-ZD 2019, nr 3, poz. 37). Okoliczności te wnikliwie ocenił Sąd *meriti*. Wyjaśnił, że w niniejszej sprawie skarżąca nie wykazała przesłanek

uzasadniających zastosowanie art. 5 k.c., gdyż egzekucja tytułu wykonawczego byłaby sprzeczna ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa, a sytuacja osobista i majątkowa powódki nie daje realnych perspektyw na zaspokojenie zobowiązania bez istotnych dla niej konsekwencji. W szczególności, że skarżąca zaciągając to zobowiązanie sama rażąco naruszyła zasady współżycia społecznego, dopuszczając się przestępstwa na niekorzyść pozwanego.

Należy też zwrócić uwagę, że wejście w życie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw skutkowało wygaśnięciem *ex nunc* zobowiązania odsetkowego powódki ponad kwotę odsetek maksymalnych określonych w art. 359 § 2¹ k.c. (zob. uchwałę SN z 15 marca 2018, III CZP 107/17, OSNC 2019 r., nr 2, poz. 17). W niniejszej sprawie tytuł wykonawczy – wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Dębicy – został wydany 31 lipca 2012 r., zatem w okresie, gdy obowiązywał już art. 359 § 2¹ k.c.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przekonuje, że Sąd drugiej instancji naruszył wskazane w skardze przepisy prawa procesowego i materialnego, w szczególności art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. i art. 5 k.c., w sposób, który przekłada się na konieczność uchylecia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie znajdując również okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 1¹ w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Mariusz Łodko

[wr]

[SOP]